

Románia fejlesztési régióinak gazdasági teljesítménye

Gyergyai Hilda

Pénzügy mesterképzés, nappali tagozat

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Belső témavezető: Dr. Parádi-Dolgos Anett, egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Külső témavezető: Dr. György Ottilia, egyetemi adjunktus, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

A dolgozat egy átfogó képet nyújt Románi nyolc fejlesztési régiójának gazdasági teljesítményéről, középpontba helyezve a regionális egyenlőtlenségek feltárását, valamint a kohéziós politikának a szerepvállalását mindezek kiegyensúlyozásában. Az dolgozat elkészítése során részletesen ismertetve lettek az Európai Unió regionális politikájának az alappillérei, valamint mindezek fejlődése, amelyek meghatározó szerepet töltenek be az Európai Unió országok, mindez által Románia lehetőségeiben is. Miután Románia csatlakozott az EU-hoz jelentős változások voltak felismerhetők a regionális gazdaság átalakulásában, ezzel egyidejűleg pedig feltárult a regionális egyenlőtlenségek problémája, amely mind mai napig kiküszöbölést igényel. A kutatás egy egyértelműbb képet nyújt arról, hogy Románia fejlesztési régiói között nagymértékű különbségek vannak a gazdasági teljesítményben, valamint az Európai Unió források hatékony felhasználását tekintve is. Elmondható az, hogy a fejlettebb régiókban (például Bukarest-Ilfov) az unió által nyújtott támogatások nagyobb mértékben és hatékonyabban kerültek felhasználásra, mint a kevésbé fejlett régiókban.

Különböző mutatók segítségével magyarázhatjuk a fent leírt tényeket, az egyik ilyen az egyik ilyen az össz GDP, valamint az egy főre jutó bruttó hazai termék. Az össz GDP-t tekintve a 2013-2023 közötti időszakban jelentős növekedés volt tapasztalható, különösen Bukarest-Ilfov tekintetében, ahol tíz év alatt több, mint duplájára növekedett. Az átlagos növekedés tekintetében Bukarest-Ilfov után az Észak-Nyugat régió teljesített a legjobban, Dél-Kelet régió pedig a leggyengébben. Ugyanezek mondhatók el az egy főre jutó GDP esetén is. Elemzésre került Románia GDP összetétele is, ahol láthattuk, hogy a fővárosi régió teszi ki az össz GDP közel 30%-át, a többi régió aránya hasonlóan oszlik meg egymás között, legkisebb mértékben a dél-keleti régió járul hozzá az össz GDP-hez.

A nettó átlagbér változásáról a fejlesztési régiókban elmondható az a tény, hogy az elemzett tíz év során a fővárosi régióban volt a legnagyobb az átlagbér, valamint a legnagyobb növekedési ütemet az észak-nyugati és a Központi régióban tapasztalhattuk, a legkisebbet pedig Dél-Keleten. A nettó béreket ágazati bontásban megvizsgálva jelentős különbségeket láthatunk a bérszintek között ágazatonként és régióként is. Bukarest-Ilfov régióban szinte mindenik ágazatban a legmagasabb bérek voltak a jellemzőek, ezzel szemben Dél-Nyugat Olténiában és a keleti régiókban több ágazaton belül is az alacsonyabb bérek voltak a jellemzőek. Országos szinten a legmagasabb bérek a villamos- és hőenergia-termelés, közműszolgáltatás, az IT, a bányászipar, a közigazgatás, védelem, társadalombiztosítási tevékenységek az állami szektorban, valamint a pénzügyi közvetítők és biztosítások ágazatokon belül voltak jellemzőek, a legalacsonyabb béreket pedig a szállodák és éttermek ágazaton belül tapasztalhattuk.

A munkanélküliségi ráta vizsgálata során láthattuk azt, hogy a mutató értéke országos szinten csökkenő tendenciát mutat. Az elemzett tíz év során az országos munkanélküliségi ráta értéke alatt teljesítettek mindvégig Bukarest-Ilfov, Észak-Nyugat és Nyugat régiók, valamint a Központi régió csak egy évben lépte túl az országos átlagot, ezekkel ellentétben Dél-Nyugat Olténia és Dél-Munténia a leggyengébben teljesítettek.

A háztartások bevétele 2022-ig került elemzésre, ahol szintén a fővárosi régió produkált kiemelkedően, viszont a többi régióban is folyamatos növekedést tapasztalhatunk eltérő dinamikával.

A szegénységi rátát megvizsgálta elmondhatjuk azt, hogy országos szinten kis mértékben csökkent a mutató értéke, az átlagos csökkenési szint tíz év alatt 1,5% volt. Bukarest-Ilfov régióban csökkent a legnagyobb mértékben a szegénység, ezzel ellentétben a Központi régióban folyamatosan növekedett. A legnagyobb mértékű szegénység az Észak-Kelet és Dél-Kelet régiókban figyelhető meg.

A vállalkozások számának alakulása is elemzésre került, elmondhatjuk azt, hogy a 2013-2023-as időszakban mindenik régióban nőtt a vállalkozások száma, a legnagyobb növekedés a fővárosi régióban történt meg, ugyanakkor számottevő növekedést tapasztalhattunk az Észak-Nyugat és Észak-Kelet régiókban, valamint a Központi régióban is. A legkevesebb újonnan bejegyzett vállalkozás Dél-Kelet régióban volt.

Románia a 2014-2020 közötti költségvetési ciklusban jelentős mennyiségű támogatást kapott az Európai Uniótól. Elmondható az, hogy a legtöbb projekt a Dél-Kelet régióban valósult meg, ezzel szemben a fővárosi régióban a legkevesebb számú, de nagyobb értékű projektet

valósították meg. Összességében elmondható az, hogy a projektek darabszáma, valamint értéke között korreláció van.

Sor került Románia fejlesztési régióinak rangsorolására pontozásos módszer segítségével, ahol azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a fővárosi régió számít a gazdaságilag legjobban teljesítő régiónak, őt követi az Észak-Nyugat és Központi régió, leggyengébben teljesítő régiók közé pedig az Észak-Kelet és Dél-Kelet régiók sorolhatóak.

Az Európai Unióban három kategóriába sorolhatók a NUTS2-es régiók, kevésbé fejlett, átmeneti és fejlettebb régiókra. A kategóriákra és a régiókat elemezve az az eredmény mondható el, hogy Románia legtöbb régiója a kevésbé fejlett kategóriába tartozik. A fejlettebb régiók kategóriába egyedül a fővárosi régió sorolható, az átmeneti régiók közé pedig a Központi régió, Észak-Nyugat és Nyugat régiók tartoznak.

A regionális konvergencia vizsgálta során a legfejlettebb és a legfejletlenebb régiók közötti közeledésre vagy távolodásra kerestük a választ. Az eredmények alapján elmondhatjuk, hogy országos szinten a területi egyenlőtlenségek fokozódtak az elmúlt tíz év során. Egyedüli közeledés a nettó átlagbér és a szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma esetében volt tapasztalható.

A vállalkozói sűrűséget elemezve elmondhatjuk, hogy a vizsgált periódusban mindenik régióban nőtt az ezer főre jutó vállalkozások száma, elmondhatjuk azt is, hogy a vállalkozások száma gyorsabb ütemben növekedett, mint ahogy a lakosság száma csökkent.

A duálmutató elemzése során 2023-ra elmondható az, hogy az átlag fölötti vállalkozói sűrűséggel rendelkező régiókban 1,73-szor több vállalkozás jut ezer főre, mint az átlag alatti vállalkozói sűrűséggel rendelkező régiókban.

A Hoover-féle koncentrációs index eredménye pedig azt mutatja meg, hogy 2023-ban országos szinten az egyenlőtlenség mértéke kicsi volt. Ezen mutató elemzése után is arra a következtetésre juthatunk, hogy Bukarest-Ilfov régió gazdasági szempontból kiemelkedő mértékben jobban teljesít, mint a többi régió.

Mіндеzen elemzés elvégzése előtt az előfeltevésem az volt, hogy Románia Európai Unióhoz való csatlakozása folyamatosan csökkenteni fogja a regionális különbségeket, valamint, hogy ezeket a különbségeket egyrészt a régióknak a gazdasági adottsága, másrészt az Európai Uniótól kapott fejlesztési finanszírozások hatékonysága határozza meg. Az kutatás végén az elemzéseket megvizsgálva elmondható az, hogy mindmáig jelentős regionális különbségek jellemzik a fejlesztési régiókat, a fejlesztési támogatások nem olyan mértékben csökkentik a különbségeket, mint ahogy az a célkitűzésben szerepelt.